

pa se takoj vzbudi mišljenje, primerjanje in presojanje, in s tem se čutni utisk in ugajanje ali okrepča ali zmanjša. Torej tudi ob čutnem predmetu ni ugajanje samo čutno, ampak ob enem nadčutno. Zato je resnično, da je uživanje lepote duševno delo, ne pa telesni občutek. In razvidno je tudi, zakaj le človek spoznava lepoto in ne žival: zato, ker ima um, ker sodi, premišlja, umeva, česar žival ne more, čeprav ima čutila kakor človek. A ker nam um deluje vedno le na podlagi čutnega spoznavanja, zato je že v čutnosti podlaga za lepočutje.

Tretjič smo se prepričali, da ugaja tudi nečutna lepota; zato je to ugajanje nečutno

in le v duševnosti, ne pa v kaki telesni zmožnosti.

Vse to ugajanje, vse lepočutje torej je v našem umu — tudi tedaj, kadar nam čuti sami pokažejo čutno lepoto. Lepočutje nikakor ni telesno delovanje, akotudi sodelujeta pri mnogih predmetih višja čuta. Žival potemtakem more občutiti v preprostih lepih predmetih neko prijetnost, ne pa lepote.

Po tem preiskovanju umevamo, kaj je neki to: „Lepoto občutiti, čut lepote, lepočutje“; sedaj umevamo, katere naše moči ali zmožnosti delujejo pri spoznavanju lepote. Po tej poti bomo tudi razvideli, kaj je lepota sama. (Dalje.)

Spominom.

I.

Sladkim spominom srce verjame,
zvesto v življenje s sabo je vzame;
s sabo na pota, kamor ne sije
žarek ljubezni in poezije.
Mine nam rano ljubav mladosti,
enkrat se pije kupa sladkosti;
zánjo pa druga nam je nalita,
bridka usoda v njej nam prikrita.
Sreče življenja mi se zavemo,
ko čez mladosti grobe že gremo.

II.

Bog vas ohrani
srečni spomini
moje mladosti!
Srce vas čuva
duša vas ljubi,
toda v bridkosti!
Bog vas ohrani,
srečni spomini!

Ti pa, oj roža,
s trnjem odeta,
moja ljubezen —
Bog te obvarij!
Drugim premilo
ti se razcvetaj,
meni pa venec
za na grob spletaj!

Ljudmila.

Peričniku.

Peričnik, dika zemlje naše,
kako mogočno ti šumiš,
kako mogočno ti bučiš,
Peričnik, dika zemlje naše!
Srebrno belo vodo svojo
zaganjaš s silo nevzdržljivo
tje v skalo trdo, skalo sivo,
ki hoče pot zapreti tvojo.
A ti, Peričnik, nezmagljiv si
in v moči svoji nesprosljiv si;
z vso silo vdarjaš v skalo sivo,
z vso silo svojo nevzdržljivo,
da skala pod teboj se trese,
in kosi njeni že drobé se . . .
In ko srebrne gledam pene,
ki brizgajo od skalne stene,
in mavrico, ki v njih blesteče
v sedmerih barvah se leskeče,

in v solnčnih žarkih se preminja,
se prikazuje in izginja:
budi se v srcu up mi nov.
Ta mavrica, ta meni znači
slovanskih sedem naj rodov,
vseh Slave združenih sinov,
ki jih sovražnik kruti tlači.
Kot ti, Peričnik, bo privrela
enkrat moč združena slovanska,
vsa moč slovanska, velikanska;
in kakor ti, Peričnik, skalo —
zdrobila bode jarem tuji,
ki je od jarmov vseh najhuji.
Oh, naj zgodi že to se kmalo,
le to želim, Peričnik krasni,
ko dnes se divim tvoji vodi,
da to se skoraj, skoraj zgodi,
Slovanu vreme naj se zjasni!

Narjan Pretko.